

Κοινωνικο-Οικονομική Αποτίμηση του Κλάδου της Κινητής Τηλεφωνίας στην Ελλάδα

Επιτελική Σύνοψη

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Δεκέμβριος 2008

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η παρούσα μελέτη με αντικείμενο την «Κοινωνικο-οικονομική Αποτίμηση του κλάδου της Κινητής Τηλεφωνίας στην Ελλάδα» εκπονήθηκε από την ICAP GROUP ΑΕ και το ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης & Τεχνολογίας). Ανατέθηκε από τις εταιρείες του κλάδου COSMOTE - ΚΙΝΗΤΕΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Α.Ε., VODAFONE – ΠΑΝΑΦΟΝ Α.Ε.Ε.Τ. και WIND ΕΛΛΑΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Α.Ε.Β.Ε. και ολοκληρώθηκε το Νοέμβριο του 2008.

Σκοπός της μελέτης είναι να εξετάσει τη συνεισφορά, τις επιπτώσεις, την παρούσα κατάσταση και τις μελλοντικές προοπτικές του κλάδου της κινητής τηλεφωνίας και να συνεισφέρει στο δημόσιο διάλογο για τη διατύπωση θέσεων και προτάσεων από τους αρμόδιους φορείς και την Πολιτεία.

Οι μελετητές χρησιμοποίησαν την πρόσφατη διεθνή βιβλιογραφία, πραγματοποίησαν πρωτογενείς έρευνες σε καταναλωτές και επιχειρήσεις, και κατέγραψαν απόψεις αρμοδίων φορέων. Αναλύθηκαν επίκαιρα ζητήματα αναφορικά με το ρόλο, τη συνεισφορά, το πλαίσιο λειτουργίας και τις επιπτώσεις της κινητής τηλεφωνίας στη χώρα μας. Οι πηγές και μέθοδοι αναφέρονται στη πλήρη μελέτη.

Η ICAP Group και το ΟΠΑ αισιοδοξούν ότι, η μελέτη θα αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για όλους τους ενδιαφερόμενους. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους όσους συνέβαλαν στην προσπάθεια αυτή και κυρίως τους εκπροσώπους των φορέων που δέχτηκαν να μας συναντήσουν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ.....	1
1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.2. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ	2
1.2.1. Σημαντική συνεισφορά του κλάδου στην εθνική οικονομία	2
1.2.2. Συνεισφορά στην παραγωγικότητα	3
1.2.3. Ωφέλειες στην Κοινωνία / Ποιότητα Ζωής	4
1.2.4. Αναμενόμενα οφέλη από νέες τεχνολογίες	6
1.3. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	7
1.3.1. Θέματα Τιμών Καταναλωτή	8
1.3.2. Χρονοβόρα και κοστοβόρα διαδικασία αδειοδότησης κεραιών	11
1.3.3. Ανησυχίες της κοινής γνώμης	13

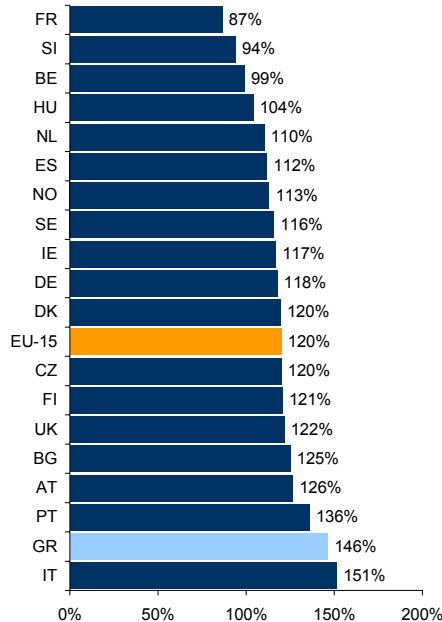

1. Επιτελική Σύνοψη

1.1. Εισαγωγή

Η κινητή τηλεφωνία αποτελεί σήμερα το σημαντικότερο κλάδο των τηλεπικοινωνιών έχοντας ξεπεράσει τον κλάδο της σταθερής τηλεφωνίας σε διείσδυση¹ και έσοδα. Η Ελλάδα βρίσκεται στην 5η θέση στον κόσμο σε ό,τι αφορά στο μερίδιο που κατέχει η κινητή τηλεφωνία στο σύνολο των τηλεπικοινωνιών.

Βαθμός Διείσδυσης Κινητής Τηλεφωνίας Ανά Χώρα ΕΕ - 2007

Πηγή: Merrill-Lynch (2008) European Wireless Matrix (Q3)

¹ Ο βαθμός διείσδυσης προκύπτει από τις ενεργές συνδέσεις κινητής τηλεφωνίας προς το σύνολο του πληθυσμού. Ως ενεργές συνδέσεις, ορίζονται όλες εκείνες οι οποίες κατά το διάστημα των τελευταίων τριών μηνών απέφεραν κάποιο έσοδο είτε μέσω κλήσης είτε μέσω αποστολής μηνύματος ή αποδοχής δεδομένων μέσω φορέα.

Ο κλάδος κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα:

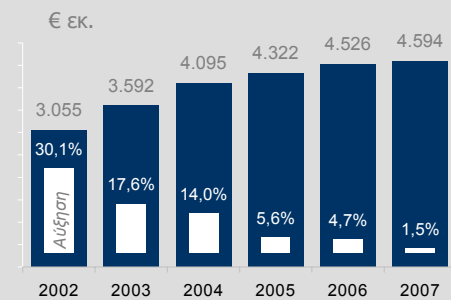
Με έσοδα της τάξης των €4,6 δισ. το 2007 στην Ελλάδα, η κινητή τηλεφωνία είναι ένας ιδιαίτερα σημαντικός, σε μέγεθος, κλάδος. Η συσχέτιση και η αλληλεπίδραση της κινητής τηλεφωνίας με τους υπόλοιπους κλάδους καθιστούν τον κλάδο καθοριστικό για τις εξελίξεις στο σύνολο της οικονομίας.

Ο κλάδος έχει εισέλθει σε φάση ωριμότητας

Η Ελλάδα είχε αναλογικά υψηλή συνεισφορά στον πανευρωπαϊκό ρυθμό αύξησης των εσόδων του κλάδου μέχρι το 2006. Το 2007 όμως τα συνολικά έσοδα των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας σημείωσαν αύξηση μόλις 1,5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, σε αντίθεση με το μέσο ρυθμό μεταβολής 12% την περίοδο 2001-2007.

Η μείωση του ρυθμού αύξησης των εσόδων των εταιρειών του κλάδου οφείλεται, μεταξύ άλλων, στις χαμηλότερες τιμές που συνεχώς προσφέρουν οι εταιρείες σαν αποτέλεσμα του αυξανόμενου ανταγωνισμού. Ταυτόχρονα, η πτώση των τιμών λιανικής δεν αντισταθμίζεται από σημαντική αύξηση του αριθμού συνδρομητών.

Έσοδα Κλάδου Κινητής Τηλεφωνίας

Πηγή: Ισολογισμοί Εταιριών, ICAP

1.2. Η κοινωνικοοικονομική συνεισφορά των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα

1.2.1. Σημαντική συνεισφορά του κλάδου στην εθνική οικονομία

Ο κλάδος της κινητής τηλεφωνίας έχει ουσιαστική συμβολή στην ανάπτυξη της χώρας μας, καθώς συνεισφέρει:

- στην αύξηση του ΑΕΠ (μερίδιο 1,92% επί ΑΕΠ στην Ελλάδα έναντι 1,3% στην Ε.Ε. το 2007)
- στην αύξηση των δημοσίων εσόδων (€1,8 δισ. συνολικά το 2007, μη συμπεριλαμβανόμενων των αδειών λειτουργίας)
- στην αύξηση των επενδύσεων (€5 δισ. μέχρι σήμερα)
- στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (92 χιλ. συνολικά άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας, με ακαθάριστο εισόδημα €2,5 δισ. το 2007)
- στη μείωση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), συμβάλλοντας έτσι στη συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων. Οι τιμές των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας μειώθηκαν κατά 37,5% από το 1999 έως το 2007.

Υπολογισμός Συνεισφοράς Κινητής Τηλεφωνίας στο ΑΕΠ 2007

(ποσά σε χιλ. €)

Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (Ελλάδα και εξωτερικό)	4.572.141
μείον: πληρωμές προς προμηθευτές εξωτερικού	1.266.472
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (Ελλάδα)	3.305.669
πλέον: ΦΠΑ	868.707
πλέον: τέλος κινητής τηλεφωνίας	229.600
Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κλάδου (Ελλάδα)	4.403.975

Συνολικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν Ελλάδας (2007)	228.949.000
Μερίδιο κλάδου στο ΑΕΠ	1,92%

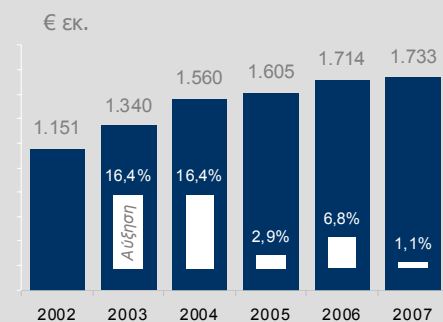
Πηγές: Επεξεργασία οικονομικών καταστάσεων παρόχων, Gfk Hellas, ICAP Databank, Τράπεζα της Ελλάδος

Ο κλάδος έχει εισέλθει σε φάση ωριμότητας (συνέχεια)

Τα κέρδη προ-Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων (EBITDA) παρέμειναν σχεδόν στάσιμα το 2007 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ ο δείκτης *κέρδη προ φόρων προς απασχολούμενα κεφάλαια (ROCE)* ανήλθε σε 13,2%, ποσοστό όχι ιδιαίτερα υψηλό σε σύγκριση με άλλους κλάδους της ελληνικής οικονομίας.

Η Ελλάδα παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση στο ARPU (Average Revenue Per User -Μέσο Έσοδο ανά Χρήστη) στην Ευρώπη με ρυθμό 12,8% από το 2006 στο 2007.

EBITDA Κλάδου Κινητής Τηλεφωνίας

Πηγή: Ισολογισμοί Εταιριών, Ανάλυση ICAP

1.2.2. Συνεισφορά στην παραγωγικότητα

Στη Ελλάδα οι φωνητικές υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας έχουν συμβάλει στην αύξηση της παραγωγικότητας, ειδικότερα:

- Να λαμβάνονται πιο γρήγορα και πιο αποδοτικά οι επιχειρηματικές αποφάσεις
- Να αυξηθεί σημαντικά η «κινητικότητα» και γενικά η ανταγωνιστικότητα των μικρών επιχειρήσεων και ελευθέρων επαγγελματιών, κατηγορίες με ειδικό βάρος στην ελληνική οικονομία
- Να μειώνονται τα αντιπαραγωγικά ταξίδια και οι μετακινήσεις
- Να βελτιωθούν σημαντικά οι υπηρεσίες στον τομέα των logistics και των πωλήσεων

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑ: Με βάση την πρωτογενή έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε σε 1.000 επιχειρήσεις ιδιωτικού τομέα (500 ΑΕ & ΕΠΕ και 500 ΟΕ, ΕΕ και Ελεύθεροι Επαγγελματίες) πανελλαδικά, προέκυψε ότι:

Ως βασικά οφέλη / πλεονεκτήματα από τη χρήση του κινητού τηλεφώνου αναγνωρίζουν:

- την άμεση επικοινωνία με πελάτες και συνεργάτες
- το γεγονός της αυτονομίας που παρέχει
- ότι μπορούν να χρησιμοποιήσουν το κινητό τηλέφωνο όπου και όποτε το θελήσουν

Η αναγκαιότητα της χρήσης του κινητού τηλεφώνου στις επιχειρήσεις έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς, 7 στις 10 επιχειρήσεις Ο.Ε./Ε.Ε. & Ελεύθεροι επαγγελματίες αλλά και 8 στις 10 Α.Ε. & Ε.Π.Ε, **θεωρούν αδύνατο / αρκετά δύσκολο να συνεχίσουν τη δραστηριότητα των εργασιών της επιχείρησής τους χωρίς το κινητό τηλέφωνο.**

Υψηλά ποσοστά των επιχειρήσεων που παρέχουν κινητά τηλέφωνα στους εργαζόμενους δηλώνουν ότι:

- έχει αυξηθεί ο όγκος εργασιών τους (48% των επιχειρήσεων)
- έχει αυξηθεί η παραγωγικότητα (45% των Ο.Ε., Ε.Ε. και Ελ. Επ. και 53% των Α.Ε. και Ε.Π.Ε.)
- έχει μειωθεί ο χρόνος διεκπεραίωσης των εργασιών από τη χρήση της κινητής τηλεφωνίας (58% των Ο.Ε., Ε.Ε. και Ελ. Επ. και 66% των Α.Ε. και Ε.Π.Ε.)

Ο ανταγωνισμός στον κλάδο λειτουργεί ικανοποιητικά

Ο ανταγωνισμός στον κλάδο λειτουργεί ικανοποιητικά, με την Ελλάδα να ακολουθεί τον ευρωπαϊκό μέσο όρο σε ό,τι αφορά στα σχετικά μερίδια αγοράς των εταιρειών και τα κέρδη ανά συνδρομητή. Με δεδομένα τα χαμηλά περιθώρια διαφοροποίησης των προϊόντων κινητής τηλεφωνίας, η ωρίμανση της αγοράς έχει οδηγήσει τις εταιρείες σε μια προσπάθεια προσέλκυσης και διατήρησης πελατών μέσω στρατηγικών ηγεσίας κόστους. Το αποτέλεσμα είναι ο αυξημένος ανταγωνισμός στην αγορά και η συνεχής πτωτική τάση των τιμών κινητής τηλεφωνίας προς όφελος των καταναλωτών.

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των παρόχων δικτύων κινητής τηλεφωνίας είναι έντονος όπως φαίνεται από τα υψηλά ποσοστά «διακοπής/ αλλαγής παρόχου» πελατών (churn rate) και από τη σταδιακή μείωση των τιμών. Ο δείκτης churn rate στο 2,2% μηνιαίως το 2007 είναι από τους υψηλότερους της Ε.Ε.

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑ: Περίπου 9 στις 10 **επιχειρήσεις** συμφωνούν ότι το πλήθος των εταιρειών της κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα έχει συμβάλει τόσο «στην καλύτερη παροχή υπηρεσιών στις επιχειρήσεις» όσο και γενικότερα στις «επιλογές που έχει μια επιχείρηση σχετικά με τον πάροχο κινητής τηλεφωνίας που θα συνεργαστεί». Επιπρόσθετα, η συντριπτική πλειοψηφία του **γενικού κοινού** θεωρεί ότι οι επιλογές του σχετικά με τον πάροχο κινητής τηλεφωνίας είναι αρκετές και μάλιστα αναγνωρίζει και συγκεκριμένα οφέλη. Το 89% του κοινού δηλώνει συμφωνία με την άποψη ότι «οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας είναι αρκετές και ο καταναλωτής μπορεί να επιλέξει μεταξύ αυτών». Επίσης συμφωνεί (83%) ότι το γεγονός αυτό συμβάλει στην «παροχή καλύτερων υπηρεσιών στον καταναλωτή».

1.2.3. Ωφέλειες στην Κοινωνία / Ποιότητα Ζωής

Η ανάπτυξη της κινητής επικοινωνίας έχει αναμφισβήτητα επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τη ζωή όλων των Ελλήνων, αλλάζοντας τα δεδομένα στο χώρο της επικοινωνίας και της πληροφορίας. Σήμερα, οι δυνατότητες επικοινωνίας έχουν διευρυνθεί, προσφέροντας μεγαλύτερη ελευθερία στις κοινωνικές επαφές, στην ψυχαγωγία, την ενημέρωση καθώς και τις επαγγελματικές δραστηριότητες.

Η κινητή επικοινωνία μας **διευκολύνει** στην:

- Διαχείριση και διεύρυνση κοινωνικών επαφών
- Καλύτερη ενημέρωση και πρόσβαση σε πληροφορίες
- Διατήρηση συνεχούς επαφής με αγαπημένα πρόσωπα
- Αμεσότερη και πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης

Η κινητή τηλεφωνία **διευκολύνει κατηγορίες πολιτών με ειδικές ανάγκες**, συνεισφέροντας στην ισότιμη διαβίωση και επικοινωνία:

- Ατόμων με προβλήματα όρασης, με τεχνολογία «αληθινής φωνής» (real speak), που παρέχει εκφώνηση των λειτουργιών του κινητού, των SMS και του τηλεφωνικού καταλόγου
- Ατόμων με προβλήματα ακοής ή ομιλίας μέσω γραπτών μηνυμάτων SMS

Οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας συνεισφέρουν σημαντικά στην **ενίσχυση της ασφάλειας των Ελλήνων πολιτών**, αυξάνοντας σημαντικά την απόκριση υπηρεσιών εκτάκτου ανάγκης.

Επιπλέον, οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας είναι οι πιο **εύκολα προσβάσιμες** υπηρεσίες επικοινωνίας. Η προσιτή τιμή απόκτησης βασικών υπηρεσιών προπληρωμένης κινητής (<€5) και η μη αναγκαία προσκόμιση εγγράφων (ΑΦΜ κ.α.) κατέστησαν το κινητό τηλέφωνο προσβάσιμο σε οικονομικούς μετανάστες και ηλικιακά νέους πολίτες, κοινωνικές ομάδες χωρίς δυνατότητα αγοράς υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας.

Τάσεις και προοπτικές του κλάδου

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο ρυθμός αύξησης των συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας αναμένεται να μειωθεί σταδιακά στα επίπεδα του 2,7% και 2% τα έτη 2009 και 2010 αντίστοιχα, σύμφωνα με την έρευνα «European Wireless Matrix (Q3), Merrill-Lynch, September 2008».

Τα αρνητικά μακροοικονομικά στοιχεία στην Ευρώπη και διεθνώς (που συμπίεζουν τη χρήση), σε συνδυασμό με τον εντεινόμενο ανταγωνισμό στον κλάδο και τις κανονιστικές ρυθμίσεις (που συμπίεζουν τις τιμές) αναμένεται να διατηρήσουν ή να επιταχύνουν την πτωτική τάση στα έσοδα των εταιρειών τα επόμενα χρόνια.

Ειδικότερα, με βάση την ίδια μελέτη, ο ρυθμός αύξησης των εσόδων των εταιρειών του κλάδου στην Ελλάδα τα επόμενα χρόνια αναμένεται να κυμανθεί σε πολύ χαμηλά έως και μηδενικά επίπεδα (0% το 2008, 0,2% το 2009 και 0,1% το 2010). Το μέσο έσοδο ανά χρήστη υπολογίζεται να παρουσιάσει περαιτέρω πτώση με μέσο ετήσιο ρυθμό 8,43% για τα έτη 2008-2010.

Ο κορεσμός της αγοράς τηλεφωνίας ίσως αντισταθμιστεί μερικώς από την αναμενόμενη αύξηση χρήσης:

- των κινητών υπηρεσιών δεδομένων
- της υιοθέτησης των δικτύων 3G, και
- της παροχής δεσμοποιημένων υπηρεσιών (κινητή τηλεφωνία σε συνδυασμό με σταθερή τηλεφωνία, πρόσβαση στο Διαδίκτυο ή/και υπηρεσίες περιεχομένου)

Ωφέλειες στην Κοινωνία / Ποιότητα Ζωής (συνέχεια)

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑ: Με βάση την πρωτογενή έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε σε 1.000 άτομα, πανελλαδικά προέκυψε ότι:

- Τα πιο σημαντικά οφέλη / πλεονεκτήματα από τη χρήση του κινητού τηλεφώνου συνδέονται κυρίως με την έννοια της **ελευθερίας** και της **ασφάλειας**.

Αντιλαμβανόμενα οφέλη / πλεονεκτήματα από τη χρήση κινητού τηλεφώνου

Γενικό Κοινό

Πηγή: TNS - ICAP

- Η συντριπτική πλειονότητα του κοινού αναγνωρίζει ότι η κινητή τηλεφωνία «έχει φέρει πιο κοντά σε αυτούς / τους έχει εξοικειώσει με τις νέες τεχνολογίες», έχει κάνει «ευκολότερη τη ζωή των ανθρώπων στις απομακρυσμένες περιοχές», βοηθάει «σημαντικά το έργο των αρχών και φορέων σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης».
- Το 81% του γενικού κοινού θεωρεί ότι οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας παρέχουν ευρεία γκάμα ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών, ενώ το 78% αναφέρει ότι παρέχουν πακέτα / υπηρεσίες που συμφέρουν.
- Βάσει της έρευνας, το επίπεδο εξυπηρέτησης των πελατών από τις εταιρείες είναι ικανοποιητικό, καθώς ο δείκτης μέτρησης της **Εταιρικής Φήμης**² των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας ανέρχεται σε υψηλότερα επίπεδα, συγκριτικά με άλλους, σημαντικούς για την Ελλάδα, κλάδους.

² Ο Δείκτης Εταιρικής Φήμης (TRI*Μ Corporate Reputation Index) προκύπτει από τη σύνθεση πέντε παραγόντων για τον κλάδο: Συνολική Φήμη, Ευνοϊκή Γνώμη, Εμπιστοσύνη, Επιτυχία, Ποιότητα Προϊόντων και Υπηρεσιών.

Τάσεις και προοπτικές του κλάδου (συνέχεια)

Η διάσταση του ανταγωνισμού τα επόμενα χρόνια αναμένεται να έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

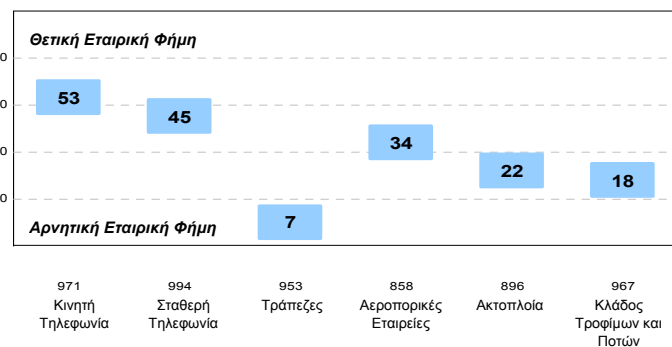
- Συμπίεση των περιθωρίων κέρδους
- Εμπλουτισμός προϊόντικού μείγματος με υπηρεσίες δεδομένων και δεσμοποιημένες υπηρεσίες
- Πιθανή μεταβολή μεριδίων αγοράς
- Ανταγωνισμός με βάση την τιμή στην τηλεφωνία
- Ανταγωνισμός με βάση την καινοτομία στις υπηρεσίες δεδομένων
- Ορθολογικοποίηση δικτύων διανομής
- Ενίσχυση πιστότητας πελατών
- Συνεχιζόμενη ρυθμιστική παρέμβαση
- Επιπτώσεις στα συνολικά έσοδα και κέρδη

Ο κλάδος της κινητής τηλεφωνίας από μηδενική συμμετοχή στις αρχές της δεκαετίας του 90, έχει επιτύχει να συνεισφέρει με σχεδόν 2% του ΑΕΠ στην εθνική οικονομία το 2007. Στο μέλλον όμως, η στασιμότητα που παρουσιάζεται ήδη στα μεγέθη του κλάδου δεν θα επιτρέψει την ανάπτυξη του με τους ίδιους ρυθμούς.

Το μερίδιο του κλάδου στο ΑΕΠ το 2013 εκτιμάται ότι θα κυμανθεί μεταξύ 1,6% και 2,0%, ανάλογα με την ανάπτυξη που θα παρουσιάσουν οι νέες υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας.

Δείκτης Εταιρικής Φήμης

Γενικό Κοινό

Πηγή: TNS - ICAP (Ανάλυση TRI*Μ - Corporate Reputation Index)

1.2.4. Αναμενόμενα οφέλη από νέες τεχνολογίες

Πλέον, οι νέες τεχνολογίες μεταφοράς δεδομένων που επιτρέπουν ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο από κινητό τηλέφωνο και υπολογιστή μέσω του δικτύου κινητής τηλεφωνίας είναι πραγματικότητα και έχουν περάσει σε στάδιο ευρείας ανάπτυξης. Η τεχνολογική βελτίωση και μείωση του κόστους των κινητών συσκευών που αξιοποιούν τις νέες ασύρματες τεχνολογίες (smart phone / iphone, laptop), έχουν συντελέσει σημαντικά στην αύξηση της ζήτησης των νέων υπηρεσιών.

Οι δυνατότητες των νέων υπηρεσιών ασύρματης μεταφοράς δεδομένων, όπως η λήψη και αποστολή e-mail, καθώς και η πρόσβαση σε πληροφορίες και αρχεία στο διαδίκτυο θα προσφέρουν πολλά οφέλη στον επιχειρηματικό κόσμο και την ευρύτερη κοινωνία, αυξάνοντας περαιτέρω την παραγωγικότητα, με νέους, πιο άμεσους και αδέσμευτους γεωγραφικά τρόπους επικοινωνίας.

Οι δυνατότητες των νέων υπηρεσιών ασύρματης μεταφοράς δεδομένων αναμένεται να αυξήσουν ακόμα περισσότερο την παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας και ιδιαίτερα:

- Τον κλάδο της Υγείας μέσω εφαρμογών τηλεϊατρικής
- Τις μικρές επιχειρήσεις και τους ελεύθερους επαγγελματίες
- Την ευρύτερη περιφέρεια της χώρας (νησιά, αγροτικές και ορεινές περιοχές)

Ενδεικτικά για τις δυνατότητες των νέων υπηρεσιών, αξίζει να αναφερθεί ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι νέες κινητές ευρυζωνικές συνδέσεις τον Ιούνιο 2008 ανήλθαν σε 133.000 έναντι 69.000 το Φεβρουάριο του ίδιου έτους (αύξηση 92% μέσα σε 4 μήνες).

Πηγή: Ofcom 8/2008.

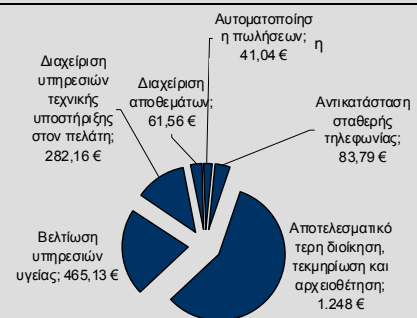
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑ: Σχετικά με το μέλλον της κινητής τηλεφωνίας, το 91% του γενικού κοινού και το 93% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι «το κινητό τηλέφωνο θα εξελιχθεί σε ένα πολυεργαλείο για υπηρεσίες φωνής, εικόνας και δεδομένων». Το 66% αναφέρει ότι στο μέλλον «το κινητό τηλέφωνο θα αντικαταστήσει πλήρως τη σταθερή τηλεφωνία».

Τάσεις και προοπτικές του κλάδου (συνέχεια)

Η επιπρόσθετη συνεισφορά του κλάδου στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας από τις νέες υπηρεσίες μεταφοράς δεδομένων θα είναι σημαντική. Πέραν της αναμενόμενης συνεισφοράς στο ΑΕΠ από την πλευρά της προσφοράς, εκτιμάται ότι το ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά €2,2 δισ. ετησίως το 2016, λόγω της υψηλότερης παραγωγικότητας στην Ελλάδα από εφαρμογές κινητής ευρυζωνικότητας - Broad-band Mobile Services.

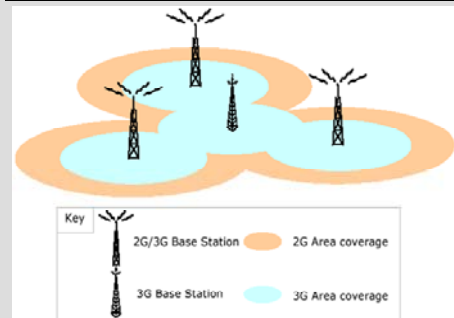
(αναγωγή από αντίστοιχες προβλέψεις για τις ΗΠΑ, «The Increasingly Important Impact of Wireless Broadband Technology and Services on the U.S. Economy», Ovum).

Εκτίμηση συνεισφοράς Κινητής Ευρυζωνικότητας στην παραγωγικότητα σε εκ. ευρώ ανά τομέα το 2016

Για την ανάπτυξη των νέων υπηρεσιών προϋπόθεση είναι η υλοποίηση των **απαιτούμενων επενδύσεων** από την πλευρά των εταιρειών.

Οι υπηρεσίες 3ης γενιάς απαιτούν νέους σταθμούς βάσης κινητής τηλεφωνίας

Πηγή: Ovum

1.3. Προκλήσεις του κλάδου κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, το μέγεθος της συνεισφοράς των αναμενόμενων ωφελειών από νέες τεχνολογίες τα επόμενα χρόνια, θα εξαρτηθεί από:

- Το κόστος απόκτησης των υπηρεσιών από τους καταναλωτές
- Την τεχνολογική διαθεσιμότητα των νέων υπηρεσιών

Αυτοί οι δύο παράγοντες θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στην ψηφιακή σύγκλιση της χώρας μας με τους μεσοπρόθεσμους στόχους της Ε.Ε.

Κόστος απόκτησης των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας από τους καταναλωτές.

Προκειμένου η κινητή τηλεφωνία να επιτελέσει το ρόλο της ως κινητήρια δύναμη ανάπτυξης της ανταγωνιστικότητας της χώρας και της παραγωγικότητας της οικονομίας και ως μοχλός μείωσης του ψηφιακού χάσματος, είναι σημαντικό το συνολικό κόστος χρήσης κινητών υπηρεσιών να παραμένει χαμηλό και σε κάθε περίπτωση συγκρίσιμο με το γενικό κόστος τηλεπικοινωνιών και τα ισχύοντα σε άλλες χώρες.

Στη μείωση του συνολικού κόστους τηλεπικοινωνιών προς τον Έλληνα καταναλωτή θα συνεισφέρουν:

- Η τάση για πώληση υπηρεσιών σε πακέτο (δεσμοποιημένες υπηρεσίες – bundle)
- Η μείωση της φορολογίας του καταναλωτή για υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας

Τεχνολογική διαθεσιμότητα των νέων

υπηρεσιών. Η πύκνωση των δικτύων κινητών επικοινωνιών είναι αναπόφευκτη, λόγω της εξέλιξης των τεχνολογιών και της αποδοχής της κινητής τηλεφωνίας από τον πληθυσμό. Σύμφωνα με φορείς του κλάδου, η εγκατάσταση επιπλέον σταθμών βάσης θα αυξήσει τη χωρητικότητα των δικτύων, που είναι απαραίτητη για την ευρεία προσφορά υπηρεσιών μεταφοράς δεδομένων. Επίσης, η πύκνωση των δικτύων αναμένεται να μειώσει τις πιθανές επιπτώσεις των ηλεκτρομαγνητικών ακτινοβολιών στην υγεία.

Στην τεχνολογική διαθεσιμότητα των νέων υπηρεσιών μεταφοράς δεδομένων θα συνεισφέρουν:

- Η βελτίωση της διαδικασίας αδειοδότησης των σταθμών κεραιών κινητής τηλεφωνίας.
- Η επιστημονικά ολοκληρωμένη ενημέρωση της κοινωνίας σε θέματα επιπτώσεων υγείας από την ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία σταθμών και συσκευών κινητής τηλεφωνίας.

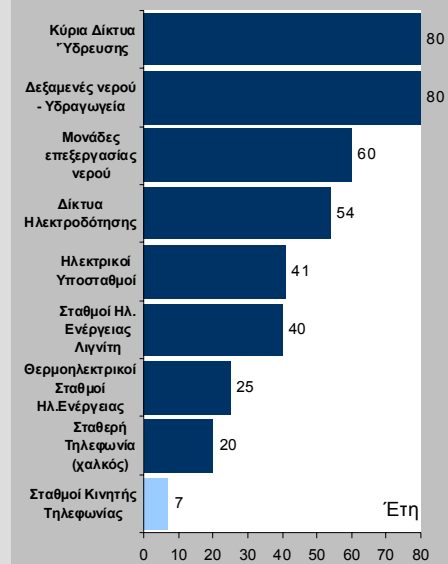
Τάσεις και προοπτικές του κλάδου (συνέχεια)

Οι επενδύσεις για τη συντήρηση των υφιστάμενων δικτύων και την περαιτέρω ανάπτυξη τους είναι καθοριστικός παράγοντας για την ανάπτυξη του κλάδου.

Ειδικότερα στην Ελλάδα:

- Ο κλάδος έχει επενδύσει μέχρι σήμερα €5 δισ.
- Απαιτούνται €600 εκ. ανά έτος για τα επόμενα 3 έτη (σύμφωνα με τα σχέδια των εταιρειών)
- Το κόστος επαναδειοδότησης των υφιστάμενων κεραιών ανέρχεται σε €35 εκ. για όλες τις εταιρείες του κλάδου

Ωφέλιμη Χρονική Διάρκεια Επενδύσεων Κινητής Τηλεφωνίας συγκριτικά με επενδύσεις άλλων υποδομών

Πηγή: AT Kearney - Mobile Industry Observatory 2008

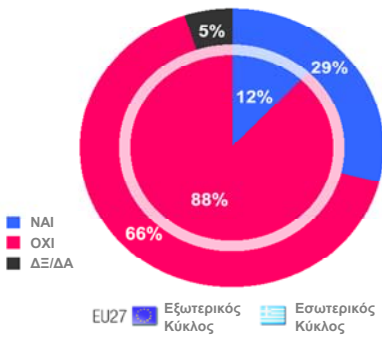

1.3.1. Θέματα Τιμών Καταναλωτή

Συνολικό κόστος τηλεπικοινωνιών

Οι Έλληνες, κατά κεφαλή, πληρώνουν συνολικά περισσότερο από πολλούς Ευρωπαίους για τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες που αφορούν υπηρεσίες κινητής και σταθερής τηλεφωνίας καθώς και πρόσβασης στο διαδίκτυο.

Νοικοκυριά που αγοράζουν πάνω από 2 υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών σε πακέτο (bundle) - 2007

Πηγή: E-Communications Household Survey 2007 -Results for Greece- Number of Interviews: 1,000 EU-TNS

Η τάση για πώληση υπηρεσιών σε πακέτο (δεσμοποιημένες υπηρεσίες) αναμένεται να συνεισφέρει στη μείωση του συνολικού κόστους τηλεπικοινωνιών προς τον Έλληνα καταναλωτή. Η τάση αυτή οδηγεί προς την παροχή ενιαίων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών που συνδυάζουν σταθερή τηλεφωνία, κινητή τηλεφωνία, παροχή πρόσβασης στο Internet ή/και παροχή τηλεοπτικών προγραμμάτων.

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑ: Σχετικά με τα αντιλαμβανόμενα μειονεκτήματα, 1 στις 4 επιχειρήσεις Ο.Ε./Ε.Ε. & Ελεύθεροι Επαγγελματίες καθώς και 1 στις 5 επιχειρήσεις Α.Ε. & Ε.Π.Ε κάνουν αναφορά για το «οικονομικό κόστος στην επιχείρηση», ενώ 1 στις 3 περίπου επιχειρήσεις δεν αναγνωρίζει κανένα μειονέκτημα. Στο γενικό κοινό, το 10% έθεσε ως μειονέκτημα την «οικονομική επιβάρυνση στο νοικοκυριό».

Ετήσια κατά κεφαλή Έσοδα Τηλεπικοινωνιών σε επιλεγμένες χώρες ΕΕ - 2007

Το μέσο κόστος κατά κεφαλή στην ΕΕ εκτιμάται στα €700 ετησίως

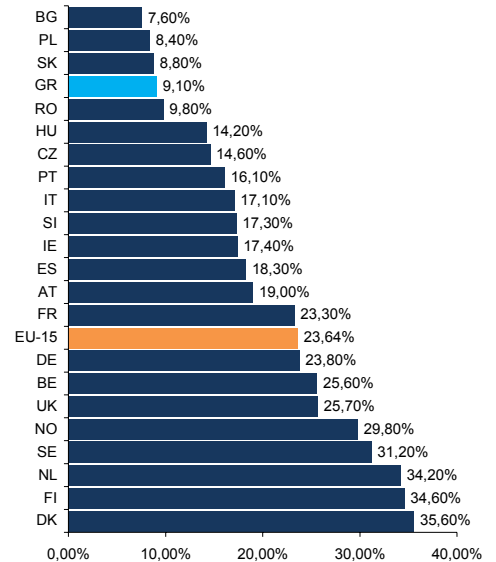
Χώρα	Σταθερή Τηλεφωνία κ Internet €Μ	Κινητή Τηλεφωνία €Μ	Σύνολο Τηλεπικ. Εσοδών €Μ	Πληθυσμός 000	Ετήσιο Κόστος Σταθερής και Κινητής Τηλεφωνίας, Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
Βέλγιο	5.495 €	4.226 €	9.721 €	10.584	918 €
Γερμανία	39.700 €	26.600 €	66.300 €	82.218	806 €
Ελλάδα	3.786 €	4.529 €	8.316 €	11.125	747 €
Γαλλία	23.646 €	22.525 €	46.171 €	63.753	724 €
Αυστρία	2.260 €	3.690 €	5.950 €	8.340	713 €
Ιταλία	19.492 €	21.754 €	41.246 €	59.619	692 €
Ισπανία	8.812 €	17.639 €	26.451 €	46.063	574 €
Πορτογαλία	1.661 €	3.403 €	5.064 €	10.599	478 €
Βουλγαρία	780 €	1.795 €	2.574 €	7.640	337 €

Πηγή: Έκθεση Προόδου Για Την Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών - 2007 (13η Έκθεση), Ανάλυση ICAP

Ο κλάδος μπορεί να συνεισφέρει στη μείωση του ψηφιακού χάσματος

Η Ελλάδα παραμένει μεταξύ των ουραγών στη διείσδυση της ευρυζωνικότητας, παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί τα τελευταία χρόνια. Η διείσδυση των γραμμών σταθερής ευρυζωνικής πρόσβασης στην Ελλάδα ανέρχεται σε μόλις 9,1%, ξεπερνώντας μόνο τη Σλοβακία, την Πολωνία και τη Βουλγαρία.

Βαθμός Διείσδυσης Ευρυζωνικότητας Ε.Ε.

Πηγή: 13η Αναφορά Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών Ε.Ε. (Ιανουάριος 2008)

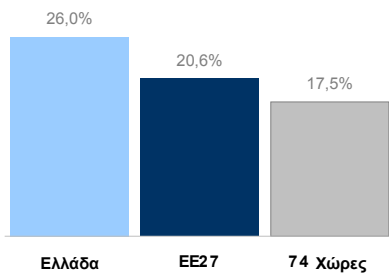
Είναι κοινή εθνική και ευρωπαϊκή απόφαση να ενθαρρυνθεί με κάθε τρόπο η ανάπτυξη ευρυζωνικών υποδομών και υπηρεσιών ως μέσο αναγκαίο για την ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας και την ψηφιακή σύγκλιση τόσο με τις πιο προηγμένες περιοχές και πληθυσμό της χώρας όσο και με τις πλέον προηγμένες χώρες πανευρωπαϊκά.

Φορολόγηση καταναλωτή

Η Ελλάδα έχει την υψηλότερη φορολογία (ΦΠΑ+Τέλη Συνδρομητών) από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Φόρος ως ποσοστό συνολικού κόστους Ιδιοκτησίας Κινητού

Πηγή: Global Mobile Tax Review 2006-7, GSM-Deloitte

Το τρέχον **καθεστώς φορολόγησης** των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας διατηρεί σε **υψηλά επίπεδα τις τιμές** συγκριτικά με την ΕΕ.

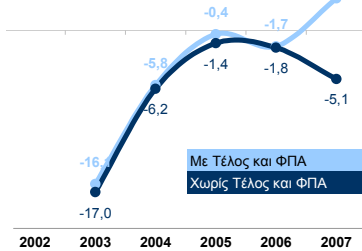
Η Ελλάδα είναι μία από τις ελάχιστες χώρες στις οποίες επιβάλλεται ειδικός φόρος (τέλος συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας) σε όλους τους συνδρομητές συμβολαίου. Τα έσοδα του δημοσίου από το τέλος κινητής τηλεφωνίας αυξήθηκαν από €76,6 εκ. το 2003 σε €229,6 εκ. το 2007.

Δείκτης Τιμών Καταναλωτή

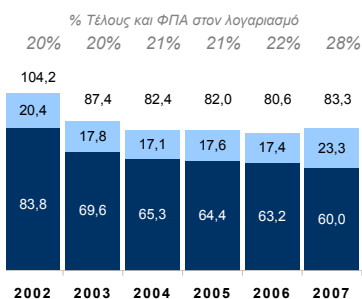
Σύγκριση Μεταβολής (%) ΔΤΚ

Μηνιαίου Λογαριασμού Κινητής Τηλεφωνίας €60 Χωρίς Τέλος και ΦΠΑ (2007)

% Μεταβολή

€ - Κόστος Λογαριασμού με και χωρίς Φόρους

Πηγή: ΕΣΥΕ & ICAP

Η αρνητική επίδραση της φορολόγησης των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας στο δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ) παρουσιάζεται στο διάγραμμα.

Συγκρίνεται ο ΔΤΚ κινητής τηλεφωνίας με ένα λογαριασμό κινητής τηλεφωνίας αξίας €60 το 2007 (χωρίς τέλος συνδρομητή και ΦΠΑ) και €83,3 (με όλες τις επιβαρύνσεις).

Ο λογαριασμός αυτός (με την υπόθεση του σταθερού επιπέδου χρήσης για όλη την περίοδο) το 2002 με βάση την εξέλιξη του ΔΤΚ (κινητής τηλεφωνίας) είχε αξία €104,2 και η πορεία του είναι πτωτική μέχρι το 2006, ενώ το 2007 έτος αύξησης του τέλους σημειώνει άνοδο 3,3%. Αν ωστόσο αφαιρεθεί η επίδραση του τέλους και του ΦΠΑ, η μεταβολή το 2007 διαμορφώνεται σε -5,1%.

Το Κινητό Τηλέφωνο ως Ευρυζωνική Συσκευή

Το κινητό τηλέφωνο έχει τεράστιες προοπτικές εδραίωσης ως η βασικότερη συσκευή πρόσβασης στο Διαδίκτυο στο μέλλον. Ταυτόχρονα, το ποσοστό των κινητών τηλεφώνων που έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στο Διαδίκτυο έχει ξεπεράσει το 50%, γεγονός που καθιστά το κινητό τηλέφωνο ιδανική συσκευή για τη μελλοντική προώθηση της ευρυζωνικότητας.

Το κινητό τηλέφωνο έχει τεράστιες δυνατότητες ως μέσο εξάλειψης του ψηφιακού χάσματος, δηλαδή του αποκλεισμού συγκεκριμένων ομάδων του πληθυσμού από ψηφιακές υπηρεσίες, ειδικά σε χώρες ή περιοχές που η ενσύρματη ευρυζωνική πρόσβαση δεν είναι παντού διαθέσιμη ή δε χρησιμοποιείται πολύ. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η Ελλάδα υστερεί σημαντικά τόσο σε ό,τι αφορά την ενσύρματη (DSL) κάλυψη, όσο και σε ό,τι αφορά τη διείσδυση της ευρυζωνικότητας στον πληθυσμό. Η κατοχή και χρήση κινητού τηλεφώνου δεν παρουσιάζει καμία γεωγραφική ή μορφωτική διαφορά στη χώρα μας, γεγονός που καθιστά το κινητό τηλέφωνο ιδανικό μέσο για την προσέλκυση αποκλεισμένων ή υστερούντων σήμερα ομάδων του πληθυσμού στις ευρυζωνικές εφαρμογές και υπηρεσίες.

Τιμολόγηση - Σύγκριση με άλλες χώρες

Οι μειώσεις των τιμολογίων των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας τα τελευταία χρόνια, αντισταθμίσθηκαν με αυξήσεις στα τέλη συνδρομητών, με συνέπεια το τελικό κόστος καταναλωτή να αυξηθεί το 2007.

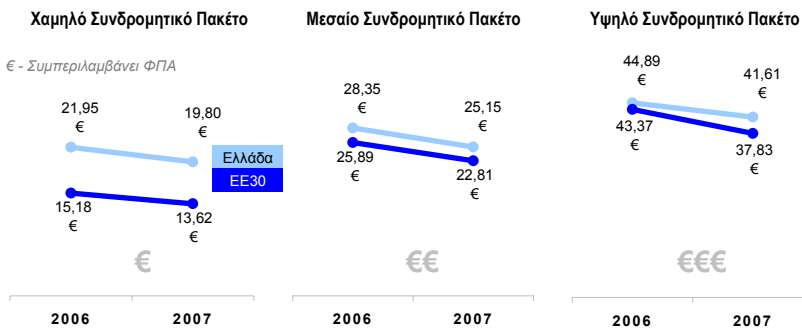
Παρά τη συνεχιζόμενη μείωση των τιμών, η Ελλάδα παραμένει ακριβή συγκριτικά με άλλες χώρες, σε ό,τι αφορά τις τελικές χρεώσεις σε καταναλωτές που κάνουν χαμηλή χρήση. Συγκεκριμένα:

- Στο καλάθι περιορισμένης χρήσης, η χώρα μας έχει από τις υψηλότερες τιμές μεταξύ των χωρών της ΕΕ, και είναι 45% ακριβότερη από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο (ΕΕ30).
- Στα καλάθια μεσαίας και υψηλής χρήσης, η Ελλάδα εξακολουθεί να είναι ελαφρώς ακριβότερη από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Η μεθοδολογία σύγκρισης τιμολογίων συνδρομητικών πακέτων κινητής τηλεφωνίας της Ε.Ε. υπολογίζει τα 2 πιο ανταγωνιστικά πακέτα χρόνου ομιλίας και SMS για κάθε χώρα και κατηγορία (χαμηλό, μεσαίο και υψηλό καλάθι προϊόντων). Η μεθοδολογία δεν υπολογίζει **προσφορές επιχορήγησης συσκευής κινητού**, οι οποίες είναι συνήθεις στην Ελλάδα και το 2007 ανήλθαν σε **€263 εκ.** (7,4% των πωλήσεων υπηρεσιών και συσκευών από τις εταιρείες κινητής).

Επίσης, επειδή η φορολόγηση του ειδικού τέλους συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας δεν είναι απόλυτα αναλογική της χρήσης, η φορολογική επιβάρυνση πλήττει κυρίως τη χαμηλότερη χρήση κινητών υπηρεσιών, με αποτέλεσμα η χώρα μας να προσφέρει από τις ακριβότερες υπηρεσίες σε αυτή την κατηγορία.

Σύγκριση Τιμών Συνδρομητικών Πακέτων Υπηρεσιών Κινητής Τηλεφωνίας

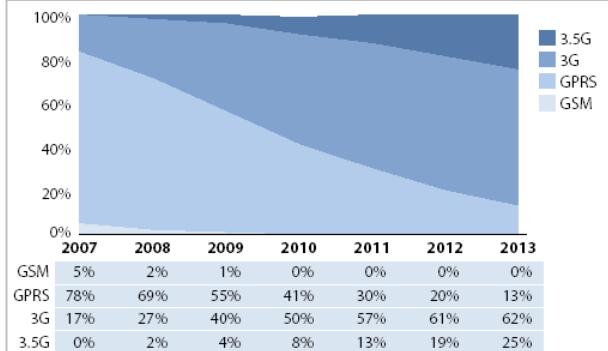

Πηγή: 2007-Ετήσια Έκθεση ΕΕ, Εξέλιξη Τιμών Κινητής Τηλεφωνίας / DG INFSO (Καλάθι Προϊόντων 2006), Ανάλυση ICAP: Μέσος όρος των 2 παρουσιαζόμενων παρόχων

Εκτίμηση της διείσδυσης των νέων κινητών τεχνολογιών

Η Δυτική Ευρώπη προχωρά με ταχύτατο ρυθμό στην υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών κινητής τηλεφωνίας, σύμφωνα με μελέτη της Forrester Research.

Εκτίμηση διείσδυσης τεχνολογιών κινητής τηλεφωνίας στην Δυτική Ευρώπη (% συσκευών ανά τεχνολογία προς σύνολο συσκευών)

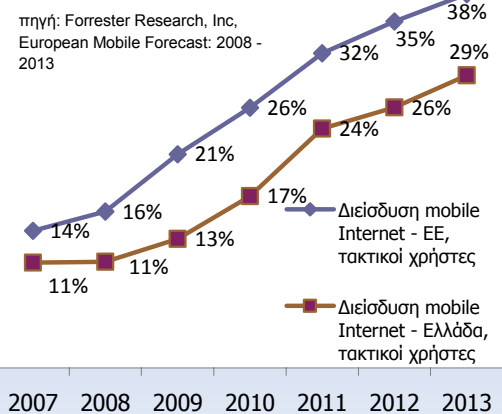

πηγή: Forrester Research, Inc, European Mobile Forecast:2008 - 2013

Εκτιμάται ότι, στην περίπτωση που η Ελλάδα δεν καταφέρει να καλύψει το χαμένο έδαφος, η διείσδυση των κινητών 3G ή 3,5G το 2010 στην Ελλάδα θα κυμαίνεται σε αρκετά χαμηλότερα επίπεδα από τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης (46% vs 58%).

Από την ίδια μελέτη η πρόβλεψη για διείσδυση της πρόσβασης στο Ίντερνετ μέσω κινητού τηλεφώνου πανευρωπαϊκά και στην Ελλάδα διαμορφώνεται ως εξής:

Εκτίμηση τακτικής χρήσης Ίντερνετ μέσω κινητού στην Ελλάδα σε σχέση με τον μέσο Ευρωπαϊκό όρο

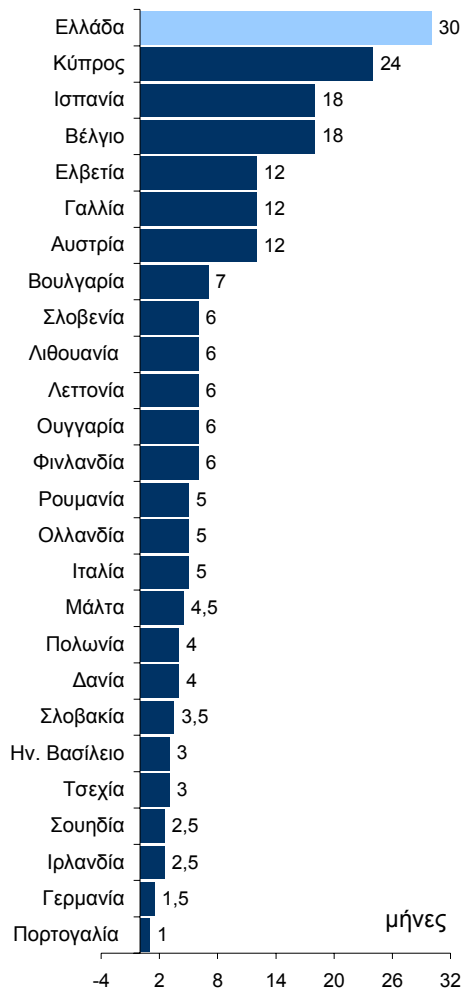
πηγή: Forrester Research, Inc, European Mobile Forecast: 2008 - 2013

1.3.2. Χρονοβόρα και κοστοβόρα διαδικασία αδειοδότησης κεραιών

Η σημερινή διαδικασία αδειοδότησης των κεραιών κινητής τηλεφωνίας παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα στην υλοποίησή της, με αποτέλεσμα σημαντικές καθυστερήσεις που φτάνουν ή ξεπερνούν τα δυο χρόνια και συνεπάγονται μεγάλο κόστος για όλους τους εμπλεκόμενους.

Σύγκριση χρόνου αδειοδότησης Σταθμών Βάσης ανα χώρα

Πηγή: Onum for GSME Study 2007, για Ελλάδα συνεντεύξεις στελεχών και φορέων

Προτάσεις Στρατηγικής

1. Συνεισφορά του κλάδου

Το μέγεθος της συνεισφοράς του κλάδου στην οικονομία και στην κοινωνία δεν έχει αναδειχτεί αποτελεσματικά τόσο προς τη δημόσια διοίκηση όσο και προς την κοινή γνώμη της χώρας, σε αντίθεση με άλλους κλάδους όπως οι σταθερές τηλεπικοινωνίες, η ναυτιλία και ο τουρισμός.

Έμφαση πρέπει να δοθεί στα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη που παρέχει (και αναμένεται να συνεχίσει να παρέχει) ο κλάδος στη χώρα, ιδιαίτερα αν μπορεί να αναπτυχθεί σωστά τα επόμενα χρόνια.

Τα θέματα που αφορούν τον κλάδο (για παράδειγμα, φορολόγηση υπηρεσιών, τέλη τερματισμού, διαδικασία αδειοδότησης σταθμών βάσης) είναι σκόπιμο να τεθούν στο πλαίσιο μιας συνολικής τοποθέτησης με έμφαση στην κοινωνικο-οικονομική συνεισφορά του σε απλή και κατανοητή γλώσσα.

Προς την κατεύθυνση αυτή, η **ιδρύση κλαδικού φορέα που θα αναλάβει την εκπροσώπηση του κλάδου και την προώθηση θεμάτων που τον αφορούν κρίνεται επιβεβλημένη.**

Χρονοβόρα και κοστοβόρα διαδικασία αδειοδότησης κεραιών (συνέχεια)

Η Ελλάδα παρουσιάζει ένα ιδιαίτερα ανελαστικό και διαιδαλώδες σύστημα αδειοδότησης το οποίο, σε συνδυασμό με το τρέχον νομικό καθεστώς που προβλέπει την εκ νέου αδειοδότηση του συνόλου του υφιστάμενου δικτύου κινητής τηλεφωνίας, κατατάσσει την Ελλάδα στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. σε ό,τι αφορά στο ποσοστό των πλήρως αδειοδοτημένων σταθμών βάσης κινητής τηλεφωνίας.

Συνήθως στην Ευρώπη η διαδικασία συντονίζεται και ολοκληρώνεται σε τοπικό επίπεδο (Δήμος), σε αντίθεση με την Ελλάδα όπου ο συντονισμός γίνεται σε περιφερειακό επίπεδο (Περιφέρεια). Οι περισσότερες περιπτώσεις στις οποίες παρατηρούνται καθυστερήσεις στη διαδικασία αδειοδότησης βρίσκονται σε χώρες όπου είτε χρειάζεται απευθείας συμμετοχή της κεντρικής κυβέρνησης (π.χ. Υπουργεία) είτε απαιτείται ο συντονισμός διαφόρων φορέων εκτός της τοπικής ή περιφερειακής αρχής. Δυστυχώς, στην Ελλάδα απαιτούνται και τα δυο³, με αποτέλεσμα η χώρα μας να παρουσιάζει τις μεγαλύτερες καθυστερήσεις έκδοσης αδειών. **Ο μέσος χρόνος αδειοδότησης στις χώρες της ΕΕ είναι 7,2 μήνες, ενώ στην Ελλάδα το αντίστοιχο χρονικό διάστημα υπερβαίνει τα δυο έτη.**

Σε συνδυασμό με το νέο νομοθετικό καθεστώς το οποίο προβλέπει εκ νέου αδειοδότηση του συνόλου του υφιστάμενου δικτύου και των τριών εταιρειών, το αποτέλεσμα είναι ότι, ενώ σε Ευρωπαϊκό επίπεδο η συντριπτική πλειοψηφία των εταιρειών (73%) διαθέτει άδεια για το σύνολο των σταθμών βάσης του δικτύου τους, η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα στην οποία έχει πλήρως αδειοδοτηθεί μόλις το 5,9% των σταθμών βάσης που υπάρχουν.

3 Η έκδοση άδειας απαιτεί το συντονισμό 9 δημόσιων υπηρεσιών, έναντι μιας ή δυο που εμπλέκονται στις περισσότερες άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

2. Διαδικασία αδειοδότησης σταθμών βάσης

Είναι γενικά παραδεκτό πως το σημερινό καθεστώς αδειοδότησης των σταθμών βάσης έχει αποτύχει να λύσει όλα τα ανοικτά ζητήματα (νομιμοποίηση κεραιών, αντιμετώπιση ανησυχιών κοινής γνώμης, κτλ). Αντίθετα, έχει δημιουργήσει επιπρόσθετα προβλήματα, όπως χιλιάδες εκκρεμείς φακέλους αδειοδότησης για το ήδη υφιστάμενο δίκτυο, επιδείνωση του κλίματος καχυποψίας μεταξύ εταιρειών και τοπικών κοινωνιών, πολυέξοδες και χρονοβόρες δικαστικές διαμάχες και άλλα.

Η ανάγκη αλλαγών στο ισχύον καθεστώς αναγνωρίζεται από όλους τους εμπλεκόμενους, εντός και εκτός του κλάδου.

Ένα πρόβλημα που φαίνεται να υπάρχει, είναι η αδυναμία των Περιφερειών (ειδικά των μεγάλων) να ανταποκριθούν στον όγκο των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει, χωρίς μάλιστα να υπάρχουν προβλέψεις για τις απαραίτητες προσλήψεις εξειδικευμένου προσωπικού.

Ένα άλλο πρόβλημα αφορά στην εμπλοκή μεγάλου αριθμού φορέων στη διαδικασία αδειοδότησης χωρίς πάντοτε σαφείς αρμοδιότητες και κυρίως αυστηρά χρονοδιαγράμματα ανταπόκρισής τους στις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει.

1.3.3. Ανησυχίες της κοινής γνώμης

Η πύκνωση των δικτύων κινητών επικοινωνιών είναι αναπόφευκτη, λόγω της εξέλιξης των τεχνολογιών και της αποδοχής της κινητής τηλεφωνίας από τον πληθυσμό. Η εγκατάσταση επιπλέον σταθμών βάσης που συνεπάγεται η πύκνωση αυτή έχει αυξήσει τελευταία την ανησυχία του κοινού σε ό,τι αφορά στις πιθανές επιπτώσεις των ηλεκτρομαγνητικών ακτινοβολιών στην υγεία ή το περιβάλλον.

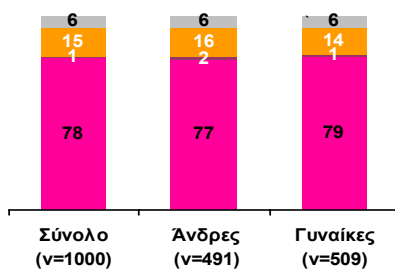
Η ένταση του φαινομένου ενισχύεται από μια σειρά παραγόντων (έλλειψη ενημέρωσης, πολιτική εκμετάλλευση του θέματος, αδιαφάνεια σε ό,τι αφορά στη χωροθέτηση κεραιών κ.α.). Η ένταση αυτή, σε συνδυασμό με τα θέματα που άπτονται των διαδικασιών αδειοδότησης έχει δημιουργήσει σε κάποιες περιπτώσεις κλίμα καχυποψίας στις σχέσεις των εταιρειών του κλάδου με την τοπική αυτοδιοίκηση, με αποτέλεσμα σημαντικά προβλήματα που ξεκινούν από συνεχείς δικαστικές διαμάχες και φτάνουν μέχρι την αυθαίρετη αποξήλωση κεραιών, να γίνονται με την ανοχή (σε κάποιες περιπτώσεις και την ενεργό συμμετοχή και οργάνωση) των τοπικών αρχών.

Απόψεις για την επικινδυνότητα των κεραιών της κινητής τηλεφωνίας

Γενικό Κοινό

- Δεν έχει αποδειχθεί μέχρι σήμερα ότι υπάρχει κίνδυνος αλλά ακόμα δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα για το θέμα
- Δεν γνωρίζουμε πραγματικά τι ισχύει γιατί υπάρχουν επιστήμονες που λένε ότι υπάρχει κίνδυνος και άλλοι που λένε ότι δεν υπάρχει κίνδυνος
- Δεν υπάρχει κίνδυνος για την υγεία των ατόμων που ζουν κοντά σε μια κεραία κινητής τηλεφωνίας
- Υπάρχει κίνδυνος για την υγεία των ατόμων που ζουν κοντά σε μια κεραία κινητής τηλεφωνίας

Πηγή: TNS - ICAP

3. Ανησυχίες της κοινής γνώμης

Ευαισθητοποίηση για θέματα υγείας και κεραιών κινητής τηλεφωνίας.

Η συντριπτική πλειονότητα του κοινού λαμβάνει θέση συνδέοντας τους κινδύνους υγείας με τις κεραιές κινητής τηλεφωνίας.

Ωστόσο, 1 στους 5 δηλώνει ότι δεν μπορεί να γνωρίζει τι πραγματικά συμβαίνει κυρίως λόγω των αντικρουόμενων επιστημονικών μελετών ή της ανεπάρκειας επιστημονικών δεδομένων.

Γνωρίζετε ότι:

Πηγή: ΕΕΑΕ, Κινητή Τηλεφωνία και Υγεία, Ερωτήσεις και Απαντήσεις

Όσο αυξάνεται ο αριθμός των σταθμών βάσης, η ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία αυξάνεται;

Όταν λειτουργεί ένας νέος σταθμός κινητής τηλεφωνίας δημιουργείται μια νέα περιοχή κάλυψης που προκύπτει από την μείωση (υποδιαίρεση) των περιοχών που κάλυπταν οι άλλοι προϋπάρχοντες σταθμοί. Η μείωση αυτή επιτυγχάνεται μειώνοντας την ισχύ εκπομπής τους. Έτσι, όταν λειτουργεί ένας νέος σταθμός βάσης κινητής τηλεφωνίας, η ακτινοβολία γύρω από τους γεοτονικούς παλιούς σταθμούς βάσης μειώνεται. Πιο σημαντικό είναι όμως το ότι με την λειτουργία νέων σταθμών βάσης, καθίσταται ευκολότερη η σύνδεση του κινητού τηλεφώνου με το δίκτυο κινητής τηλεφωνίας με αποτέλεσμα η ατομική έκθεση των χρηστών από τα κινητά τηλέφωνα να μειώνεται.

(http://www.eeae.gr/gr/docs/president/_KINHHTA-final.pdf)

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ

ΕΡΕΥΝΑ: Τόσο

για τις κεραιές

κινητής

τηλεφωνίας όσο

και τη χρήση

των κινητών

τηλεφώνων, το 78%

του κοινού πιστεύει ότι

υπάρχει κίνδυνος για

την υγεία.

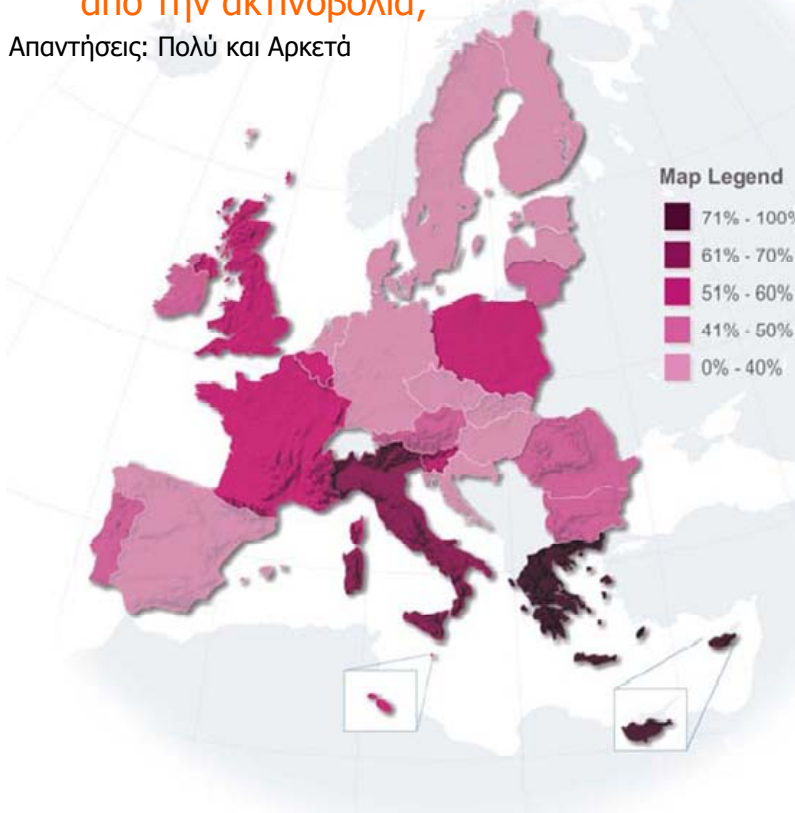

Ανησυχίες της κοινής γνώμης (συνέχεια)

Τη στιγμή που ο Ευρωπαϊκός Μ.Ο. βρίσκεται στο 48%, το 86% των Ελλήνων ανησυχούν ότι η ακτινοβολία πιθανά βλάπτει την υγεία, σύμφωνα με πανευρωπαϊκή έρευνα του Eurobarometer.

Ανησυχείτε για πιθανές επιπτώσεις στην υγεία από την ακτινοβολία;

Απαντήσεις: Πολύ και Αρκετά

Πηγή: Eurobarometer 2007, Electromagnetic Fields
http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/environment/EMF/eps272a_en.pdf

Ανησυχίες της κοινής γνώμης (συνέχεια)

Οι ανησυχίες της κοινής γνώμης απαιτούν συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης σε συνεργασία με την πολιτεία σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, ακολουθώντας καλές πρακτικές που αποτελούν κανόνα και στις περισσότερες άλλες ευρωπαϊκές χώρες, σύμφωνα με τις συστάσεις του GSM Europe.

EL	86%
CY	82%
IT	69%
LU	60%
SI	59%
PL	58%
MT	57%
BE	52%
FR	52%
UK	51%
PT	49%
EU25	48%
IE	47%
AT	41%
LT	41%
LV	39%
ES	38%
SK	38%
DE	35%
NL	31%
CZ	31%
EE	31%
HU	31%
DK	30%
FI	28%
SE	27%

Το κοινό και οι τοπικές αρχές δεν είναι πάντα ανοικτές σε εποικοδομητικό διάλογο για τα θέματα αυτά, κυρίως λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης στην ακρίβεια και αξιοπιστία των επιχειρημάτων των εταιρειών. **Η εγκαθίδρυση εθνικού μετρητικού συστήματος θα βοηθήσει προς την κατεύθυνση αυτή.**

Ο κλαδικός φορέας θα μπορούσε να συντονίσει και τις πολιτικές του κλάδου σε ό,τι αφορά τις προοπτικές συνεγκατάστασης σταθμών βάσης μεταξύ των εταιρειών.

Ρυθμιστικά θέματα

Όσον αφορά στα τέλη τερματισμού και τα τέλη περιαγωγής, η αγορά χαρακτηρίζεται από τη φύση της, σύμφωνα με το ρυθμιστή (ΕΕΤΤ), από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια όλες οι εταιρείες του κλάδου αντιμετωπίζονται ως επιχειρήσεις με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά (ΣΙΑ) και υπόκεινται σε μια σειρά από κανονιστικές υποχρεώσεις (υποχρέωση παροχής πρόσβασης, υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης, υποχρέωση διαφάνειας, υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού και υποχρέωση ελέγχου τιμών).

Ειδικά σε ό,τι αφορά στα τέλη τερματισμού, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται συνεχής πτωτική τάση και προβλέπονται, σύμφωνα με το ρυθμιστή, περαιτέρω μειώσεις μέχρι και 52% για τα επόμενα χρόνια, με τελική τιμή-στόχο, σύμφωνα και με τις κοινοτικές οδηγίες, τα 4,95 ευρώλεπτά το 2011.

Ομοίως, τα επόμενα χρόνια αναμένονται μειώσεις των τιμών στις κλήσεις περιαγωγής, τόσο για τις υπηρεσίες φωνής, όσο και για τις υπηρεσίες γραπτών μηνυμάτων και μεταφοράς δεδομένων. Οι μειώσεις αυτές των τελών τερματισμού και περιαγωγής αναμένεται να ενθαρρύνουν την αύξηση της χρήσης, ωστόσο δεν είναι σαφές (με δεδομένη τη συνεχώς μειούμενη ελαστικότητα ζήτησης στον κλάδο) αν η αύξηση της χρήσης θα αντισταθμίσει τις απώλειες στα έσοδα των εταιρειών.

Συμπέρασμα

Ο κλάδος της κινητής τηλεφωνίας στη χώρα μας έχει φτάσει σε επίπεδα ωριμότητας. Προϋπόθεση για την περαιτέρω ανάπτυξη του, αποτελεί η αντιμετώπιση των παραπάνω θεμάτων.

Σε αντίθετη περίπτωση οι αρνητικές επιπτώσεις για το μέλλον του κλάδου εστιάζονται σε:

- Στασιμότητα του κλάδου και περιορισμός της συνεισφοράς του στη συνολική οικονομία
- Αρνητικές επιδράσεις στην καινοτομία
- Καθυστέρηση της ανάπτυξης νέων υπηρεσιών που σχετίζονται με δίκτυα επικοινωνίας και ειδικά με την ευρυζωνικότητα
- Υψηλότερο κόστος των νέων υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας
- Περιορισμένη γεωγραφικά πρόσβαση στις νέες υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας
- Χαμηλότερη παραγωγικότητα σε κλάδους που σχετίζονται με πωλήσεις, logistics, παροχή υπηρεσιών υγείας κλπ.
- Διεύρυνση του ψηφιακού χάσματος με τις ευρωπαϊκές χώρες

«Το μέλλον φέρνει την (Ασύρματη) Κινητή Διασυνδεσιμότητα»

«Είναι γνωστό ότι τα τελευταία χρόνια συντελείται μια σημαντική αλλαγή στο παγκόσμιο τεχνολογικό οικοσύστημα, του οποίου μια από τις βασικές συνιστώσες είναι οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες, των οποίων στη συνέχεια ένα μεγάλο μέρος έχει να κάνει με την τεχνολογική εξέλιξη στον τομέα των ασύρματων διασυνδέσεων.

Και αυτό διότι εκτός από την επερχόμενη εισβολή των κινητών στην σταθερή τηλεφωνία (βλέπε "σταθεροκινητό», δηλ. συνδυασμός σταθερής και κινητής τηλεφωνίας σε μια συσκευή), πολλοί χρήστες κινητών τηλεφώνων θα είναι σύντομα σε θέση να εκμεταλλεύονται νέες τεχνολογικές δυνατότητες όπως τις κάτωθι:

(1) τη διακίνηση ψηφιακών πληροφοριών μέσω ευρυζωνικών δικτύων κινητής τηλεφωνίας (mobile broad-band), (2) τη διακίνηση οπτικοακουστικού περιεχομένου μέσω ασύρματης κινητής πλατφόρμας (mobile video and TV), και (3) την εκμετάλλευση/χρήση της ασύρματης ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο και στις υπηρεσίες του.

Άλλες λιγότερο γνωστές εφαρμογές επίσης θα ακολουθήσουν. Όλα αυτά θα αποτελέσουν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής μας ζωής όπου η εργασία μας, η πληροφορόρηση, οι αναζητήσεις και η ψυχαγωγία μας θα είναι άρρηκτα συνδεδεμένες (και εξαρτώμενες) απ' αυτές τις νέες ασύρματες τεχνολογίες. Τέτοιου είδους τεχνολογίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, πέρα από την βελτίωση της επικοινωνίας, ενισχύουν τον ρυθμό ανάπτυξης, αυξάνουν την απασχόληση και εξασφαλίζουν σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε μια χώρα.

Η δική μας όμως κοινωνία φαίνεται να έχει δυσκολίες προσαρμογής στο νέο αυτό τεχνολογικό περιβάλλον. Είναι σχεδόν αδύνατο για μια χώρα να πορευθεί προς το ταχέως και ορμητικά ερχόμενο τεχνολογικό μέλλον όταν ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού της διακατέχεται από συμπτώματα τεchnοφοβίας. Όσοι δεν επιδιώκουν να ενημερωθούν σωστά για τις νέες εξελίξεις, τα προβλήματα αλλά και τα πλεονεκτήματα των νέων τεχνολογιών πιστεύουμε ότι εθελοτυφλούν. Και με τέτοια νοοτροπία θα είναι πολύ δύσκολο η χώρα να πάει μπροστά γρήγορα.»

Απόσπασμα από την ομιλία του Προέδρου της ΕΕΤΤ Καθηγητή **Νικήτα Αλεξανδριδμή** στην Ημερίδα για τις Κεραίες Κινητής Τηλεφωνίας (Θεσσαλονίκη, 30-1-2007)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΝΩΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ

Λ.Κηφισίας 56

15125 Μαρούσι

Τ: 2106300066

Φ: 2106106093

www.eekt.gr

ΕΝΩΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ICAP GROUP
Βασ. Σοφίας 64
115 28 Αθήνα
Τ: 210 7200 000
Φ: 210 7200 142
www.icap.gr

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης & Τεχνολογίας
Εργαστήριο Κινητού & Ασύρματου Επιχειρείν
Ευελπίδων 47α και Λευκάδος 33
113 62 Αθήνα
Τ: 210 8203682
Φ: 210 8203691
www.dmst.aueb.gr

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ